Texela & Flielant navium ſtationibus celebres. Eſt & in Hollandia Comitatus *Egmont* & Baronatus, Brederodiorum, *Vianen.*

Trajectum *Trajectenſis* Provincia nomen accepit à capite ſuo Trajecto ſive Ultrajecto. Urbs eſt ampla atque magnifica, Epiſcoporum quondam Friſiorum ſedes. Eſt & Amerſſortia haud ignobile oppidum.

Gelria. *Gelriæ* Ducatus in duas hodie ſecatur partes; quarum altera Hiſpanici; altera Fœderatorum juris eſt. Hiſpanicæ Gelriæ caput eſt Ruremunda, ſedes Epiſcopalis & conventus Iuridicus; dein *Gelre*, quæ nomen Ducatui dedit: poſt eam Venloo. Geldria Fœderata inter tres potiſſimum dividitur portiones, quarũ Velavia de Veluwe, urbes habet Arenacum, vulgo Arnhem, caput in hac parte ac ſedes olim Ducum, nunc conventus, juridici totius Provinciæ: Harderwicum & Elburgum. Batavia altera pars, hodie *de Betuwe*, veteris Bataviæ nomen retinet, in hac ſunt Comitatus *Buren* & *Culenburg*, eodemque pertinent urbes Bommelia & Noviomagus. Tertia pars antiquæ Gelriæ eſt Comitatus Zutphanienſis, quæ provinciis ſeptendecim annumeratur; nomen habet à capite ſuo *Zutphen.* Sunt præterea hic valida munimenta. Grolla, Bredefort, Lochemum.

Tranſiſalania. *Tranſiſalania* nomen habet à ſitu trans Jſalam flumen; dividitur in tres partes, *Saland*, *Twente* & *Drente.* Tota provincia celebratur tribus quondam liberis civitatibus. Daventria, Campen, Swolla. Sunt præteræa duo hic nobilia propugnacula, *Steenwyck* & *Coevorden*, quorum illud ſatis egregie oppidum.

Friſia. *Friſia* quæ Occidentalis cognominatur vulgo *Weſtfrieſlant*, caput habet Leovardiam urbem Splendidam ac magnificam, ubi conventus juridicus totius provinciæ, præfectorumque ſedes: Sequitur Harlinga, Franekera, Sneca &c.

Groninga. Groningenſis provincia à Groninga urbe ſatis ampla ac munita nomen habet. *Delfziel* locus verſus Germaniam munitiſſimus.

Et quanquam præſtaret ut de regimine harum provinciarum aliquid attexeremus videlicet: De præſide aut Gubernatore totius Belgii; de conſilio Statuum; De conſilio privato & Finantiarum ut vocant; de conſilio Cameræ rationalis: De conſiliis Provincialibus; de militia Belgica; de dominiis ſeu bonis patrimonialibus Principis & de modo convocandi Status; attamen cum iſta regiminis facies, poſt abdicatum Hiſpaniarum Regem ſummopere mutata eſt & indies adhuc ſub vacillanti fortunæ ſolio ventilatur, lectorem ad ea legenda & invenienda remittimus ad Guicciardinum qui copioſiſſimus ſuo tempore in iis deſcribendis fuit, ſiquidem tum alius harum provinciarum erat ſtatus quam nunc temporis. Feſtinamus igitur ad alias harum provinciarum commoditates deſcribendas.

Piſcium commoditas Magnam utilitatem præſtat halecum captura, quæ non in ullo omnino flumine, non in mari mediterraneo non etiam in Hiſpanico, aut ullo omnino mari, præterquam in ſolo iſto ſeptentrionali Oceano inveniri ſolet, quarum lucrum eſt mille unus & quadringenta ſeptuaginta aureorum millia. Secundum genus eſt aſellorum majorum Belgis *Cabeljau*, Gallis, poſtquam ſale conſperſi ſunt *Molue.* Capiuntur autem & falliuntur in totum annum, eam profecto copia ut ex eorum piſcatu quingena quotannis ad hunc tractum redeant aureorum noſtratium millia. Tertium denique genus piſcium eſt Salmonum, quem in Hollandia quidem & in Zelandia numquã non fere invenias, at præcipua tamen ejus captura, Aprili, Majo & Iunio menſibus, quo tempore tanta ſalitur eorum copia, ut in longe majorem ducentis aureorum millibus, ſummam iſtius piſcationis ratio quotannis excreſcat.

Mercatores Belgici. In Belgio inveniuntur ſtrenui mercatores adeoque omnis generis mercimoniorum peritiſſimi ut negotiatione potiſſimum & opificiis tota pene Provincia nitatur. Quod apparet inprimis ex tam variis egregiorum pannorum generibus, tapetibus nempe ad miraculum pulchris, ſaiis, oſſettis, ſemi-oſſettis, Linteis, fuſtaneis aliiſq; diverſi generis ſimul & pretii mercibus, quæ non in omnem ſolum Europam, ſed & Africæ multas partes, adeoque in ipſas uſque tam Orientales quam Occidentales Indias, Hiſpanienſi & Luſitanica via hinc exportantur.

Aëris benitas. Aët craſſior humidiorque eſt, ſalubris tamen & digeſtioni admodum proprius, ac generandis cujuſque generis rebus vel imprimis idoneus, adeo quidem, ut niſi indigenæ in victu eſſent immoderatiores, nec curam valetudinis negligerent, futuri ſint longævi, cujus rei exemplum præbet Campania tractus Brabantiæ, ubi agro ſterili parcius viventes & laboribus aſſueti agricolæ diutiſſime vivunt. Æſtas hic peramœna ob caloris temperiẽ; Hiems longior, tempeſtuoſior, & flantibus Borea, Hyperborea, Euro, Vulturno, frigidior.

Soli commendatio. Solum ubiq; eſt planum, & in quo pauciſſimos admodum offendas colles; montes vero pauciores, niſi quod in Ducatu Lucenburgenſi & provincia Namurcenſi ac Hannonia frequentiores occurrant. Eſt & pluribus in locis ſabuloſum, ut in Flandriæ & Brabantiæ quibuſdam tractibus. Univerſim tamen (ſed pro regionis cujuſque ingenio plus minus) laudabile ac fœcundum, tritici aliarumq; ſegetum feraciſſimum, ita ut frumento, hordeo, ſiligine, ſecali, lino & cannabi abundet. Propter frequentiam incolarum fit, ut aliunde ſegetes importari neceſſe ſit, nec alendis civibus ſuis ipſa ubique ſufficiat, minime vero in Hollandia. Gignit inſuper tellus fructus arboreos varii generis, pyra, mala, pruna, ceraſa, mora, perſicatã præcocia, quam ſerotina, juglandes, avellanas, meſpila. Amygdala, ficus, mala medica, citrea, punica, ferre, recuſat, ob caloris inopiã, quæ tamen tranſmarinis navigationibus ex Hiſpania copioſe advectãtur. Vites paſſim habet, ſed nec copioſas, nec idoneas colligendis vinis, ob uvam raro percoctam. Rubia tinctorum hic abunde colligitur præcipuæ in Zelandiæ, Hollandiæque inſulis.

Arbores habet omnis fere generis, quercus, fagos, fraxinos, cerros, platanos, populos, ſalices; at magis ad focum, quam exſtruendis ædibus idoneas, quales è Norwegia & Weſtphalia petere ſolent. Sunt & hic tiliæ fronde & forma ulmis ſimiles, etiam ſpecies quædam populi albæ, quã *Abeelen* vocant, eas copioſe gignit Brabantia. Aromata non fert, nec quas habet herbas veterum medicinales ea hic pollent facultate, qua in Græcia & Jtalia. Olerum vero ac hibernarum, quarum in acetariis aliiſque menſarum deliciis uſus eſt, propria hic ſedes, tum vero & varii generis bulbi ac radices, pulchriores hic ſunt & fortaſſis etiam meliores, quam in Italia. Fert cucurbitas, cucumeres, carduos altiles, aſparagos & id genus hortenſia, roſas floreſque omnigenos. Etiam, ſi æſtates faverint, melones ſufficit mediocriter bonos. Nulla hic, ſaltem in frigidioribus terræ partibus animalia valde venenoſa, uti viperæ, aſpides, ſcorpii, aliaq; ſerpentium Jtaliæ nota genera. Bufones habet & lacertas aquaticas & hirundines. Ad pharmacorũ vero confectionem & conſimiles uſus adſatim huc venenorum exoticorum importatur adeo quidem, ut & theriaca, mithridatium Orientis exemplo hic confici ſoleant. Agrorum pratorum, paſcuorum amœnitate nulli regioni cedit. Ubique digeſtas in quincuncem arbores videas, & renidentes hinc inde fructus. Paſcua tum ob glebæ indolem, tum ob humoris copiam ex humili terræ ſitu ſcaturientem, pinguia. Domeſtici atque cibarii pecoris, bubalis tamen exceptis, genera regiones abunde ſuppeditant. Boves Friſia & Hollandia magnos potiſſimum alunt. Donatus aliquando fuit Mechliniæ Comiti Hoogſtratano Friſius bos pondere bis mille quingentarum & viginti octo librarum Brabanticarum. Jn Hollandia anno CIↃ IↃC XXX in ſpectaculum circum ductus fuit bos ter mille librarum Hollandicarum. Nutriverat illum Brabantia,

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: CIM 7 8111:2, [12] - -
PUBLIC DOMAIN